

SĂRIA
C
NUMĂRUL
71

222161

CUNOȘTINȚE
FOLOSITOARE

„DIN LUMEA LARGĂ”
DIRECȚ. REDACȚIONALĂ PROF. UNIV. I. SIMIONESCU

DR. C. I. ISTRATI

UN MARE ROMÂN ȘI OM DE ȘTIINȚA

DE

CONSTANTIN KIRIȚESCU

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ” BUCUREȘTI

Prețul Lei 8.—

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

* = 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Seria A. „ȘTIINȚĂ PENTRU TOȚI”.

Nr.	Nr.
1. Cum era omul primitiv de I. SIMIONESCU.*	37. Ficatul și boalele lui de DR. M. CĂHĂNESCU.
2. Viața omului primitiv de I. SIMIONESCU.*	38. Elektrochimia și elektroliza de N. N. BOTEZ.
3. Gazurile Naturale de I. SIMIONESCU.*	39. Noțiuni de elektricitate de INO. CASETTI.
4. Albinele de T. A. BĂDĂRĂU.	40. M. Berthelot de CĂPIT. M. ZAPAN.
8. Furnicile de T. A. BĂDĂRĂU.	41. Izvoare aktuale de energie de E. SEVERIN.
9. Viața plantelor de I. SIMIONESCU.*	42. Goethe ca naturalist de PROF. I. SIMIONESCU.
10-11. Pasteur de C. MOȚAȘ.	43. Viața'n munți de I. SIMIONESCU.*
14. Porumbel mesager de V. SADOVEANU.	44. Principii de biologie de I. SIMIONESCU.
15. Planeta Marte de ION PAȘA.	45-46. Fauna Mării Negre de BĂCESCU, M. și CĂRĂȘU S.*
16. De la Omer la Einstein de GENERAL SC. PANATESCU.	47. Vitaminele de DR. N. GAVRILESCU.*
17. Cum vedem de DR. I. GLĂVAN.	49. Petrolul de I. SIMIONESCU.*
18. Razele X de AL. CIȘMAN.	50. Șobolani și șoareci de PROF. RADU VLĂDESCU.*
19. Omul de la Cucuteni de I. SIMIONESCU.	51. Viața la Ecuator de I. SIMIONESCU.*
20. Protozoarele de I. LEPȘI.	52. Viața la tropice de I. SIMIONESCU.*
21. Fulgerul și trăsnetul de C. G. BRĂDEȚEANU.	53. E. Roux de PROF. DR. G. MARINESCU.*
22. Nebuloasele gazease de M. E. HEROVANU.	54. Cutremururile de I. SIMIONESCU.*
23. Bacteriile fotosintetice de I. POPU-CAMPEANU.	55. Cum birue viața de DR. VASILE ZAHARESCU.*
24. Scrisori cerești (Meteorite) de I. SIMIONESCU.	56. Plante carnivore de I. POPU-CAMPEANU*
25. Din istoricul elekticității de STEL. C. IONESCU.	57. Chihlimbarul de A. RABICHON*
26. Mercur și Venus de C. NEGOIȚĂ.	58. Newton de O. ONICESCU.*
27. Rumatism și arterioskleroză de DR. M. CĂHĂNESCU.	59. Fiuturul de zi de I. SIMIONESCU.*
28. Oameni de inițiativă de APOSTOL D. CULEA.	60. Fiuturul de noapte de I. SIMIONESCU*
29. Henri Ford de ION N. GANEA	61. Glande cu sekreție internă de PROF. DR. C. PARHON.*
30. Musca de I. MUREȘANU.	62. Sarea de PROF. I. SIMIONESCU.*
32. Cifrele de G. M. LĂZĂRESCU.	63. Circulația materiei de PROF. I. SIMIONESCU.*
33. Animale de demult de I. SIMIONESCU.	64. Paseri de apă de C. S. ANTONESCU*
34. Lămurirea potopului de I. SIMIONESCU.	65. Flori de primăvară de I. SIMIONESCU.*
35. Din viața oamenilor întreprinzători de APOSTOL D. CULEA.	66. Din viața marilor fizicieni și chimiști de C. ALLACI.*
36. Societatea națunilor de ARTUR GOROVEI.	67. Descartes de O. ONICESCU.*
	68. Stelele noi de C. ARGINȚEANU.*
	69. Străjăria de V. GHEȚEA*

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI”.

Nr.	Nr.
2. Despre tovărășii de PREOT. C. DROM.	8. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
3. Despre scarlatină de DR. I. GHEORGHIU.	10. Votul obșteșc de A. GOROVEI.
7. Mortovul și alte legume de P. ROȘIABE.	14. Palagra de PROF. V. BABEȘ.*
	15. Alagerea semințelor de C. LAORITIANU.

ȘERIA C.

No. 71

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ

DR. C. I. ISTRATI

UN MARE ROMÂN ȘI OM DE ȘTIINȚĂ

DE

CONSTANTIN KIRIȚESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

19987—939

222161
BCU Cluj / Central Library Cluj

DREPT PREFERAȚIA.

Evocarea vieții marilor personalități dispărute nu are astăzi caracterul mistic care pe vremuri era legat de cultul celor dispăruți și nici nu constituie simple pagini de literatură panegirică. Concepțiile vieții moderne îi dau alt înțeles. Este o adevărată operă de educație ce se face generațiilor nouă, ale căror inimi trebuie să fie încălzite pentru a face să germineze înăuntrul lor cât de puțin din sentimentele și puterile care au însuflețit pe iluștrii precursori și pe care aceștia le-au semănat cu atâta dărnicie, nu numai pentru contemporani dar și pentru posteritate.

Intr'o vreme când se trăește febril, cu preocuparea absorbantă a orei prezente și a nevoilor imediate, într'o vreme de aprigă frământare pentru scopurile lucrative ale vieții, e necesar a ne rupe cel puțin pentru un ceas dela mizeria prozei cotidiene, inspirată adeseori de calcule meschine, de invidie, de ură

sălbatecă, de dorința de a parveni cât mai repede, pentru a ne întoarce privirile spre trecut, ca să găsim acolo pilda reconfortantă a unor figuri senine, simboluri de muncă și de curăție sufletească, urmărind cu tenacitate și pasiune idealurile timpurilor lor. Ceasul de comuniune sufletească pe care-l trăim în tovarășia amintirii oamenilor de elită ne mângâie de multe amărăciuni, de multă tristeț¹).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

¹) Conferință ținută, în sala Negreanu a Facultății de Științe din București, la 7 Martie 1938.

DOCTORUL ISTRATI

Un mare Român și om de știință

În mijlocul unor răzoare de verdeață din Parcul Carol, în fața unei clădiri albe cu aspect de arhondaric de mănăstire, cu turlă scundă și cu poartă boltită, se înalță în bronz statuia celui ce a fost profesorul dr. C. I. Istrati. Prin așezarea ei în acest loc, posteritatea a vrut nu numai să veșnicească amintirea unui om de știință și de simțire, dar mai ales să-și plătească datoria de recunoștință față de cel ce a crecat și dăruit capitalei României grădina-minune, întemeind într'un an un rai de verdeață și de flori pe locul băltoacelor fetide de odinioară, așa cum cu o atingere de baghetă magică un vrăjitor preface o pustietate într'un oraș fermecat.

Dacă simțământul a fost ales, intruchiparea lui nu i-a corespuns în totul. Cei ce au cunoscut pe doctorul Istrati, vor recunoaște cu greu făptura lui impunătoare în omulețul de bronz, cu barbă mare, dar fără prestață, din Parcul Carol. Reproducerea artistică lasă mult

de dorit. Căci doctorul Istrati impresiona dela prima vedere prin înfățișarea lui bărbătească: înalt, bine legat, masiv, dominând cu statura ca și cu privirea, cu gestul imperativ; un om făcut ca să comande cu vocea sonoră, exprimându-se cu autoritate, cu un debit verbal abundent, care nu dădea interlocutorului timp să răspundă, parcă nici nu vroia să admită replică. Așa l-am cunoscut fizicește în anii primii tinereți după ce-l cunoscusem din opera lui și, la imaginea întipărită în aluatul sufletesc al copilăriei și adolescenței, vremea și cunoștința mai apropiată de mai târziu n'au adus nici un retuș.

Eram elev în clasa VI-a a liceului, când profesorul de chimie ne-a recomandat să ne procurăm cartea de Chimie, nou apărută, de doctorul Istrati, înlocuind metodică dar, aproape vetusta Chimie a bunului bătrân *Petre Poni*. Rareori o carte de școală a făcut asupra generației ei de școlari mai mare impresie ca această operă monumentală, devenită clasică. Din ea am primit intuiția severității, siguranței și a preciziei științifice în prezentarea faptelor și am întrevăzut orizontul infinit al câmpului științific. Capitolul dela sfârșit în care Istrati prezintă chipurile și viața marilor chimiști, o inovație pedagogică în care se umaniza știința, era desigur cel mai citit de școlari; chipurile și opera unor *Lavoisier*, *Berthelot*, *Liebig*, *Mendéléjev* și al veneratului maestru al

autorului, *Friedel*, au devenit populare printre tineretul generației mele, așa cum nu se petrecea pentru pionierii celorlalte ramuri ale culturii omenești. Păstrez și astăzi în raftul bibliotecii mele, ca o relictă prețioasă, cartea de Chimie a lui Istrati și privirea mea se fixează îngândurată pe iscălitura cu cerneală violetă, sub care citesc data: 1892...

Doi ani după operă, am cunoscut și *omul*. Sesiunea de bacalaureat din vara lui 1894 se anunța sub auspicii deosebit de severe, ca represalii pentru incidentele ce turburaseră pe cea precedentă (manifestația contra profesorului dr. *Dimitrie Brândză*, devastările dela Universitate, anularea examenului). Pentru a stăpâni pe eventual turbulenții candidați, se alcătuiseră o comisie „tare“. În fruntea ei figurau ca un simbol, *Spiru Haret* și *doctorul Istrati*. Două temperamente opuse: cel dintâi rece, avar la vorbă; cel de al doilea exuberant, verbos și plin de temperament. Amândoi însă, precedați de reputația de autoritate și severitate.

După proba scrisă, în care două treimi din candidați fuseseră respinși, m'am prezentat, în dimineața primei zile de oral, ca să iau taurul de coarne, dând piept cu „dușmanul“ cel mai redutabil. În vechea sală de fizică a Universității, celebra sală *Negreanu*, din dreapta intrării, în care se instalase doctorul Istrati, mă strecurai tiptil, decis să înfrunt

mânia căpcăunului. La tablă, tremura, pirpiriu și îngrozit, un candidat îmbrăcat în uniforma bursierilor dela Matei Basarab, încurcându-se în răspunsuri. Alături, în picioare, dominându-l cu de două ori statura, examinatorul.

— „Ai mâncat șapte ani de zile pâinea Statului de pomană!“ a fost sentința de respingere, rostită cu o voce aspră și inflexibilă de temutul profesor. Și după această execuție, care nu era deloc de natură să mă încurajeze, am pășit eu în locul lui, la tabla ce-mi părea stâlpul de execuție al unui condamnat la moarte. Nu știu cu ce voce am dat primele răspunsuri, dar desigur că după mutra mea profesorul a simțit că am nevoie de o încurajare. Și a replicat:

— „Uite, băiatul ăsta, se cunoaște că a învățat; dar de ce ești așa de slab, tinere? Trebuie să te hrănești mai bine!“.

Cuvintele neașteptate m'au mângâiat ca un balsam înviorător. Căpcăunul se arăta în realitate un om, un om bun, cu preocupări părintești, care nu avea în fața lui un simplu grăunte din microcosmul candidaților, ci o ființă slabă care duce luptă cu greutatea vieții și care are nevoie din când în când, mai ales în împrejurări dificile, și de o vorbă blândă de îmbărbătare.

Această întovărășire a celor două aspecte: înfățișarea exterioară, de om dur și autoritar,

și fondul sufletesc larg și înțelegător, alcătuia caracteristica sufletească a lui Istrati. Am putut să o verific mai târziu ca student și om de laborator, venind în contact mai apropiat cu el, observându-i, cunoscându-i și admirându-i calitățile de profesor, de om de știință, de bun cetățean, de om de energie și de inițiativă. Și era natural să fie astfel pentru acest fiu al operelor lui, ridicat din condiții umile, răsărind până în vârful piramidei sociale prin muncă grea și inteligentă, prin luptă dârzoară dar cinstită, impunându-se tuturor printr'o activitate pe cât de variată pe atât de fructuoasă, luminată de strălucirea entuziasmului celui mai generos și a patriotismului celui mai cald.

* * *

Moldovean de origină, elev al Academiei Mihailene din Iași, temperament nedisciplinat și rebel, având dese conflicte cu profesorii săi, — asemănător în această privință cu un alt ilustru fiu al Moldovei care, mai târziu, se va deosebi printr'o atitudine școlară de același fel — tânărul Istrati părăsește Iașul spre a veni în București ca elev al Școlii de Medicină a lui *Davila*. Doctor în medicină în 1877 cu o teză despre „Cremașiunea cadăvrelor“, găsește în războiul Independenței ocazia de a-și pune în valoare calitățile de patriotism,

de muncă necruțătoare, de iubire de oameni, care i-au fost călăuza sufletească până la sfârșitul vieții.

După războiu, doctorul Istrati profesează medicina câțiva ani, dar preferințele sale se îndreptează din ce în ce mai definit în două direcții: spre medicina socială și spre chimie. În cea dintâi ipostasă, el publică o importantă lucrare: „*O pagină din istoria contemporană a Românilor din punct de vedere medical, economic și social*“ în care se afirmă ca sociolog și higienist; este una din lucrările lui de temelie, scrisă de un om de știință dublat de un patriot, o caldă pledoarie în favoarea interesului pentru sănătatea țărânului român. Totuși, cealaltă pasiune învinge și devine hotărâtoare pentru cariera tânărului și inimosului medic. În 1882, Istrati pleacă la Paris pentruca să se specializeze în studiul chimiei. Trei ani a studiat știința prefacerii și a sintezei corpurilor, sub direcția marilor savanți *Würtz*, *Schützemberger* și *Friedel*, muncind cu o pasiune care i-a câștigat admirația și stima profesorilor săi. La 1885, Istrati era doctor în chimie cu reputație consacrată de savant, iar peste doi ani, a devenit profesor de chimie organică la Facultatea de Științe din București.

De aci înainte începe perioada cea mai activă a vieții lui Istrati, a „doctorului“ Istrati, căci titulatura legată de profesiunea ănilor de

tinerețe a rămas nedeslăpită de numele lui. Activitate prodigioasă, dusă pe mai multe fronturi: științific, didactic și organizator, ca om politic, creator de instituții, scriitor, risipind pretutindeni din plin darurile unui temperament viguros și exuberant, de o putere de muncă uimitoare, de o voință tenace și autoritară, comunicând tuturor din inepeizabilul său entuziasm, uimind prin diversitatea cunoștințelor, productivității și inițiativelor sale.

La catedră, doctorul Istrati era modelul desăvârșit al profesorului, în înțelesul cel mai înalt al cuvântului. Era de o punctualitate devenită legendară. În micul amfiteatru al laboratorului de Chimie Organică de pe Cheiul Dâmboviței, exact în momentul când ceasornicul bătea ora de începere a cursului, ușa se deschidea și profesorul intra, impunător și serios, totdeauna în redingotă neagră și cu cravată albă. Punea în această punctualitate și ținută exterioară o scrupulozitate, care nu era nici pedantism, nici cochetărie, ci dovada unui respect pentru misiunea pe care o îndeplinea și o lecție de educație, pe care prin faptă o propaga studenților săi. O singură dată a intrat cu două minute de întârziere: într-o zi de alegeri, când era el însuși candidat. Nici măcar acest interes așa de arzător nu l-a făcut să lipscască dela curs. Și intrând grăbit în sala de curs, a aruncat o privire lungă și jenată ceasornicului din perete, parcă i-ar fi ce-

rut iertare. La curs vorbea clar, elocvent, entusiast, cu vocea lui puternică și sonoră, umplând repede cu formule chimice cele două table negre, și când laborantul nu prididea să șteargă una din table mai înainte de a se fi umplut cealaltă, în focul expunerii, profesorul se repezea la soba monumentală din colț, ca să scrie pe tuciul ei negru formulele ce nu mai încăpeau pe table și nici nu îngăduiau așteptarea toaletei lor.

La examene, nu era „domnul profesor“, sec și distant, ci familiar și părintesc, deși exigent și sever. Odată cu mine, a depus examenul de Chimie Organică și o colegă. Era slab preparată, dar frumoasă și cam fâșneală, făcând la fiecare răspuns greșit grimase de ciudă. Convingându-se de superficialitatea ei feminină, doctorul Istrati i-a spus la sfârșit :

— Domnișoară, ai merita să te resping, dar iată, eu îți dau nota de trecere. Inșă cu o condiție: să ascuți sfatul meu și să-l urmezi. Retrage-te, domnișoară, fiindcă nu ești făcută pentru Universitate. Dumitale, și-a dat Natura alt rol. Mărită-te, domnișoară, ia-ți un bărbat tânăr și frumos și fă zece copii, zece Rumânași voinici, care să facă armata și să-și slujească țara...

Colega i-a urmat sfatul, dar numai pe jumătate...

Ca savant de laborator, doctorul Istrati a continuat mai ales cercetările ce-i serviseră ca

teză de doctorat și a obținut seria de compuși, rezultați din acțiunea acidului sulfuric asupra hidrocarburilor ciclice, pe care i-a numit *Franceine*, ca un omagiu Franței, unde și desăvârșise studiile de specialitate și pe care o iubea cu dragoste de latin și cu sentimentul recunoștinței pentru țara căreia-i datora formația sa științifică. Era în intenția sa ca „*Franceinele*“, corpi cu intensă capacitate de colorație, să devină baza unei industrii active. În laboratorul său a călăuzit formația științifică a numeroși elevi, astăzi personalități de frunte ale științei și învățământului superior din România. Se poate spune că Istrati a creat o școală română a chimiei, fiind pentru această specialitate ceea ce au fost un *Maiorescu* pentru filosofie, un *Xenopol*, *Onciul* și *Iorga* pentru istorie, un *Cobălcescu* și *Mrazec* pentru geologie, un *Brânză* pentru botanică, ș. a. Pe lângă alte numeroase lucrări, ce nu pot interesa decât un public de specialitate, el s'a consacrat mai ales studiului *nomenclaturii* chimice, în special în chimia organică, căreia i-a adus cea mai vastă și competentă contribuție, prin participare la congrese în țară și străinătate și prin publicarea de memorii de o importanță capitală. O egal de însemnată contribuție a adus la studiul produselor naturale ale țării. din punct de vedere chimic, precum: *petrolul*, *sarea*, *chihlimbarul*, *vinul*, *alcoolul*, *zahărul*, publicând asupra lor, fie singur, fie în cola-

horare cu alții, monografii de o deosebită importanță. Ca scriitor didactic, a publicat celebrul său manual de Chimie, apărut în diverse prelucrări, despre care un distins elev al său se exprimă astfel: „cursul de Chimie al lui Istrati reprezintă un eveniment în literatura didactică românească și a fost primit atât de favorabil în lumea științifică străină, încât ediția a doua a fost tradusă în limba franceză de Adam, profesor agregat, cu o prefață de Friedel, fiind introdusă și în liceele franceze ca manual didactic“. În domeniul contingent al vulgarizării științifice, a ținut și publicat conferințe, printre care unele dovedesc un puternic spirit de sinteză, iar ca pasionat cercetător și iubitor al trecutului românesc, a scris o bogată serie de biografii ale oamenilor de știință români, printre cari: *Davila, Bacaloglu, Ștefan Mihăilescu, Baraș, ș. a.* Dărilor de seamă anuale pe care le comunica Societății de Știință și se publicau în Buletinul ei, reprezintă o vastă operă de istoriografie contemporană a științei românești, în care Istrati nu se mărginea numai la expunerea evenimentelor științifice, dar erau pline de considerații critice și de îndrumări, îmbrățișând în vederi largi câmpul necesităților dezvoltării științifice a țării.

În această ordine de idei, merită a fi citată magistrala cuvântare pe care a ținut-o la inaugurarea *Congresului Asociației*

române pentru înaintarea științei din 1904, în calitate de prezident al ei. Este o sinteză a ideologiei acestui mare gânditor și mare înfăptuitor. În prima linie *cultul trecutului*: departe de a profesa disprețul frivol pentru opera trecutului și nesăbuita pretenție că totul începe cu persoana noastră, doctorul Istrati a căutat să stabilească meritele precursorilor și să lege acțiunea prezentului de opera plină de greutate și de merit a pionierilor, în care s'au afirmat un *Asachi*, *Zotta* și *Cihac*; *apologia muncii* care „e singura fericire adevărată și trainică pe pământ“; în cele din urmă, afirmarea puternică a legăturii strânse dintre *Știință și Religie*. Căci acest mare om de știință era și un spirit religios, și această conciliere a celor două mari credințe îi îngăduia să se ridice la o înaltă concepție filosofică, pe care o exprima astfel:

„Știința e religia viitorului. Ea va duce la adevărata credință. Prin ea numai, Dumnezeu va putea fi odată înțeleasă în toată măreția ei. Prin ea numai, omul devenit cu adevărat moral, prin înălțarea sufletească și spirituală, va face ca omenirea să intre cu încredința în faza în care, apropiindu-se tot mai mult de cunoștința totului, nu va mai fi mărginit în manifestările sale numai pe această mică planetă“.

Această față a activității doctorului Istrati

ni-l arată ca pe un cugetător, preocupat de înțelețele depărtate și supreme ale științei.

Există în o parte a lumii științifice dela noi un fel de dispreț pentru oamenii de știință cari îndrăsnesc să vadă mai departe decât faptul mărunț din ungherul de laborator unde lucrează cu conștiinciozitate, dar și cu orizont îngust. Pe acești onești manipulanți ai unci tehnice mărunte, tot cccace ar trece dincolo de reacțiunea din eprubetă, sau dincolo de cercul luminos conturat de obiectivul microscopului, îi intimidează și îi neliniștește.

Marile laboratoare americane întrebuițfează legiuni de tehnicieni foarte specializați, adevărați mercenari ai științei, cari, la ordinele șefului, execută în serie lucrări de migală microscopică, de reacțiuni, de măsurători, de calcule, aplicând cu foarte mare dextérité o tehnică perfecționată până la automatism. Sunt aceștia oare, oameni de știință în înțelesul propriu al cuvântului?

Sunt de părere că numele de *savant* în adevăratul lui înțeles, trebuie rezervat aceloră cari știu nu numai să observe exact și să interpreteze just, dar sunt capabili să scoafă din acest material constatările ce duc la sinteze sau la formularea de legi. Vederea sintetică cere și alte însușiri decât manipulația mărunță și înregistrarea ei conștiincioasă. Ea reclamă calități de intuiție și de judecată, puteri de ge-

neralizare și de abstracție, iar pentru marii inițiați, acea străfulgerare a geniului care face să scăpere scânteia luminoasă în mijlocul besnei prin care bâjbâie mulțimea.

Departate de mine gândul de a subprețui, cu atât mai puțin pornirea nésăbuită de a ridiculiza munca onestă a mulțimei lucrătorilor de toate gradele din ogorul științific, dela conducătorul de laborator până la cel din urmă asistent, harnice furnici ce adună, elaborează și grămădesc un imens și util material de contribuții pentru lămurirea atâtor chestii de detaliu, chiar când ele se reduc în fapt la micile modificări provocate artificial în aspectul materiei din cauza întrebunțării tehniciei noastre. Dar fic-mi îngăduit, ca preferință personală, să urmăresc cu admirația mea, pe omul de știință îndrăsneț, care nu poate fi reținut în câmpul preocupărilor pentru lucrările mărunte, ci simte nevoia să se avânte spre marile probleme ale cauzalității. Tot atât de puțin sunt dispus a disprețui pe acela care, nemulțumit de satisfacțiile ce-i dau specialitatea sa strictă, împins de sentimentul datoriilor sale față de interese culturale pe care le socotește tot atât de legitime, pune în serviciul acestora capacitatea sa intelectuală și metoda severă de lucru câștigată în specialitatea sa.

Deaceea consider ca nedreaptă atitudinea unor oameni de știință cari învinovătesc pe

doctorul Istrati de a nu fi rămas cantonat definitiv lângă eprubetele din laboratorul lui, mulțumindu-se să îmbogățească cartotecile bibliotecilor cu câteva zeci ori sute de mici „separate“ cuprinzând modeste contribuțiuni comunicate societăților științifice, ci a evadat din el pentru a da ascultare unei porniri năvalnice care-l împingea cât mai departe, cât mai sus. Inteligență cu resurse mari, a atacat problemele care chinuesc pe cugetători și-i ispitesc pe drumurile explicațiilor cauzale ale vieții de dincolo de percepțiunile fizice ale ființei noastre. Minte în veșnică ebuliție, în acelaș timp visător și realizator, el a suferit de neastâmpărul ce caracterizează pe oamenii de elită, a eșit din câmpul specialității și a atacat probleme variate de cultură, trecând în domeniile istoriei, etnografiei, arheologiei și artei, adunând material și documente, clasând colecții, dând la lumină studii care uimesc prin adâncimea cunoștințelor și justețea vederilor în specialități pentru care nu avea diplome oficiale. Aptitudinile sale de om de acțiune și de organizare l-au împins la crearea de instrumente de lucru, înzestrând țara cu instituțiuni răspânditoare de satisfacții culturale ori estetice, de cea mai prețioasă calitate.

Și totuși, în această activitate atât de felurită, care poate să pară dispartă, există o unitate, pe care o formează firul conducător al sentimentului de dragoste pentru țară, pentru

neam, pentru Românul de baștină care este țăranul. Patriotismul său cald l-a scos din atmosfera de indiferentism național al laboratorului, ca să-l transporte acolo unde munca și entuziasmul său puteau să aibă răsunset util asupra nevoilor neamului său. Acest simțimânt de dragoste către ai lui l-a făcut să treacă dela *Franceine*, la *sarea, petrolul și chihlibarul românesc*; ea i-a dictat să se adâncească în studiul vieții și operei *pionierilor științei românești*, apoi să scrie biografiile marilor campioni ai *renașterii românești: Cuza, Asachi, Alexandri, Davila și dela aceasta*, a fost numai un pas ca să se pasioneze de trecutul arheologic și istoric al neamului românesc. A scris un studiu documentat asupra „*Culei*“ și a realizat, cu mari jertfe personale dar cu o egală pasiune, o foarte bogată *colecție de antichități*: arme, tablouri, cărți vechi, costume, obiecte preistorice, țesături, ceramică, monete, a cărei cea mai mare parte constituie bogăția muzeului din *Palatul Cultural* de la Turnu-Severin.

Activitatea de organizator de instrumente colective de muncă științifică s'a manifestat în primul rând prin întemeierea *Societății de Științe fizice* în 1890 și a *Buletinului* ei, doi ani în urmă. Societatea a fost un stimulent la muncă, un generator de activitate științifică și a revelat străinătății apariția unui nou factor de progres în lupta pentru cucerirea forțelor

naturii. Istrati este animatorul Societății și a Buletinului; el le dăruiește munca sa neobosită și temperamentul său de luptător. Câțiva ani în urmă, din inițiativa lui, Societatea de Științe fizice fuzionează cu Societatea „*Amicii științelor matematice*“, și, complectându-se cu o secțiune de Științe naturale, devine „*Societatea de Științe*“ din București, cel mai puternic organism de propulsiune științifică din România dinainte de războiu. Istrati rămâne și acum conducătorul de fapt, îndrumătorul, animatorul societății. Pentru mulți, Societatea de Științe se confundă cu persoana președintelui ei. „*Societatea lui Istrati*“ este numele care, în practică, înlocuiește pe cel oficial. Și într’adevăr, cine își aduce aminte de ședințele Societății, care aveau loc regulat în prima Luni din fiecare lună în sala de curs a profesorului Negreanu, nu le poate despărți de figura impunătoare a prezidentului ei, nelipsit dela locul lui din spatele lungii mese de lucru, luând cuvântul de câteva ori în fiecare seară, fie ca să anunțe ori să salute pe membrii noi, fie ca să comenteze ori să sublinieze o comunicare, să pună la punct o chestiune controversată, fie să expună el însuși rezultatele cercetărilor lui ori ale elevilor lui, fie ca. — în ocazii festive — să rostească una din frumoasele sale cuvântări de largi perspective științifice și de înaltă ținută morală. *Buletinul Societății de Științe*, imprimat la Tipografia Sta-

tului, publicație bogată și variată, a reprezentat inventarul și tesaurul activității științifice din România timp de câteva decenii. Adevsea se punea întrebarea: ce va fi cu Societatea de Științe când va dispărea Istrati? Așa de mult se identificase omul cu instituția. Și într'adevăr, dispariția marelui om de știință a dat o lovitură simțitoare asociației. Poate că trebue găsită explicația și în schimbarea radicală a vieții științifice în țara întregită de după rășboiu, care a reclamat forme noi de comunități de muncă științifică, pe baze mult lărgite și mai adaptate nouilor condiții de activitate.

Urcând încă o treaptă, Istrati a trecut dela Societatea de Științe la realizarea „Asociației române pentru înaintarea și răspândirea științelor“, reuniune federativă a societăților de științe, care și-a manifestat activitatea prin câteva congrese generale științifice ținute în diferite orașe ale țării. Cel mai important a fost cel ținut în București în Septembrie 1903, având douăsprezece secțiuni, însoțit în acelaș timp de Expoziția științifică, cea dintâi de acest gen la noi în țară, organizată pe terenul din spatele Laboratorului de Chimie Organică. Lucrările Congresului au fost tipărite într'un volum monumental de aproape 1600 de pagini, iar expoziția a fost o adevărată revelație a muncii științifice românești. Ea a atras cuvin-

tele admirative ale Regelui *Carol I* și ale marului ministru al școalelor *Spiru Haret*.

Succesul expoziției din 1903 a avut între altele și darul să atragă atenția asupra strălucitelor calități de organizator ale doctorului Istrati. Lui i se datorește însărcinarea ce i s'a dat de a organiza mara *Expoziție Jubilară* din 1906, care trebuia să demonstreze progresele României pe toate terenurile în patruzeci de ani de domnie ai Regelui Carol I.

Ce a fost Expoziția din 1906, o știu supraviețuitorii din neștersele lor amintiri și și-o poate închipui generația de astăzi după grandiosul decor care i-a supraviețuit: *Parcul Carol*, creațiunea de căpetenie a capacității de organizație și de gust, care a fost doctorul Istrati. A fost cel mai mare efort pe care l-a făcut România dinainte de războiu, spre a prezenta înfăptuirile pe toate terenurile economice sale naționale, ale culturii, ale luptelor pentru a deveni o țară independentă, conștientă de menirea ei și de idealurile ei viitoare. Din punct de vedere al înrâuririi sufletești și al efectelor politice, momentul culminant al Expoziției a fost adunarea la un loc, pe scena Arenelor Romane, a maselor de populație românească din țările române subjugate, venite la București sub forma de societăți corale, ca s'aducă în capitala țării libere revelația prin cântec a simțirii românești din plaiurile înstrăinate. Aci, frații noștri de prin toate

colțurile Ardealului și Bucovinei au văzut cu ochii mirați și înlăcrămați de bucurie Țara românească a fraților, liberă, frumoasă și în plin progres, unde se afirma cu mândrie însușirea de român, și au avut intuiția emoționantă a României Mari și unite care trebuie să cuprindă la un loc întreg neamul românesc. Dacă doctorul Istrati săvârșise minunea de a crea prin energia sa un paradis în locul plin de băltoace, scâldătoare a bivolilor și răspânditoare de paludism, dacă știuse să organizeze o admirabilă prezentare a rezultatelor muncii românești, sufletul său de mare patriot a avut intuiția fericită de a provoca în acest cadru o demonstrație măreață a conștiinței comunității românești peste artificialul granițelor politice și să aducă una din cele mai puternice contribuții la pregătirea sufletească a Marelui Uniri, care va realiza peste câțiva ani prin foc și sabie idealul României Mari.

Soarta n'a îngăduit acestui suflet vibrant de patriotism să se bucure de ziua cea mare. Din fazele celui mai măreț act al Istoriei naționale, i-a fost dat să cunoască numai durerile zămisirii, nu și bucuriile izbăvirii.

Firea sa de om de acțiune, susținută de un entuziasm clocotitor, slujită de o elocință caldă, nu-i îngăduise să rămână afară de scena activității cetățenești. Impotriva corupțiunii și falsității vieții noastre politice, s'a ridicat deseori cu răsunete puternice vocea sa în rechizi-

torii aspre. A atacat cele mai felurite probleme ale vieții publice cu dorința de a reforma, de a aduce lucruri noi și sănătoase în locul rutinei, a nepăsării și a necinstei. I-a fost hărăzit însă pe acest teren mai mult rolul de apóstol, decât cel de realizator. A fost într'adevăr de câteva ori ministru și odată primar al Capitalei, dar totdeauna de scurtă durată și în împrejurări cari nu i-au îngăduit să-și arate, în această ipostază, adevărata sa forță și capacitate de organizație.

Când s'a produs marele conflict, entuziasmul său cald l-a împins pe primul plan al celor ce luptau pentru cauza națională.

În timpul neutralității a fost trimis ca missionar spre a lămuri străinătatea despre sentimentele reale ale țării, asupra adevăratelor ei țeluri și a pune garanție persoana sa prețuită și stimată pentru sinceritatea politicei noastre de război alături de cei ce trebuiau să fie viitorii noștri aliați. A trăit chinurile sufletesti ale înfrângerii și refugiului în Moldova. În ministerul național, alcătuit la Iași prin concentrarea tuturor energiilor pe care putea să le mobilizeze țara pentru sarcina grea a refacerii, era indicat un loc pentru doctorul Istrati. Și-a servit și de astădată, și pentru ultima oară, țara și neamul, dându-le tot ce mai putea da un corp istovit de atâtea eforturi, minnat de suferințele morale ce se răsfrângeau dureros în inima lui simțitoare. După raza de

bucurie și de nădejde, pe care au făcut-o să licărească, vai, pentru scurtă vreme, biruințele din vara lui 1917, Istrati, bolnav, a trebuit să plece prin Rusia la Paris, unde în Ianuarie 1918 a închis pentru totdeauna ochii, departe de țara lui dragă, în atmosfera de sbucium și tristețe ce învăluia sufletele românești după armistițiul silit și în preajma păcii separate, care amenința să așeze piatra mormântală peste aspirațiile cele mai sfinte ale neamului. Par'că fusese scris în cartea destinului neamului ca cei mai mari patrioți, cari încălziseră sufletele lor și pe ale concetățenilor lor la flacăra idealului național, să se stingă îndurerați, în epoca de cea mai mare tragedie a neamului: *Filipescu, Coșbuc, Delavrancea, Istrati.....*

Dorința lui de a fi incinerat, a fost respectată; era de altfel consecvență cu convingerile care i-au dictat cea dintâi lucrare cu care a pășit în viața științifică: teza sa de doctorat în medicină. Mai fericit decât patriotul antichității grecești, a fost dat acestui fericit credincios al unei vieți *post-mortem* ca cenușa sa să fie transportată în patrie și să se odihnească astăzi în pământul acelei Români întregite, pentru înfăptuirea căreia a adus obolul credinței sale curate, entuziasmului său arzător și muncii sale constructive.

În Panteonul marilor slujitori ai Patriei sale, doctorul Istrati ocupă cu bună dreptate

un loc de cinste, pildă vie și îndemn elocvent pentru generațiile tinere. Acei cari printr'un snobism, pe care vor să-l creadă elegant, ar fi înclinați să paradeze cu scepticismul, să-și ridice privirile pline de jenă spre figura măreață a acestui realizator care a reușit să creeze o operă durabilă, pentru că ființa lui spirituală vibra de cele trei însușiri de căpetenie: credință, putere morală și muncă.

Va apărea în curând,

de acelaș autor :

PORTRETE DE DASCĂLI

CUPRINSUL :

Spiru Harel.	Enache Ionescu.
Iuliu Valaori.	G. D. Mirea.
T. Alesseanu.	Gavriil Musicescu.
A. Lupu Antonescu.	Papă Franchetti.
Doctorul Istrali.	Dascăli fără auto- rifale.
G. Munteanu-Mur- goci.	Jean Dumitrescu.
D. A. Teodoru.	Generalul Traian Voinescu.
Doctorul Milică Ionescu.	Victor Anastasiu.
I. Borcea.	Aurel Angelescu.
Ștefan Minovici.	Profesorul Rainer.
Ion Bianu.	Ioan Ionescu.
D. D. Pătrășcanu.	Ioan Petrovici.
D. Călugăreanu.	De se ipso.

ALTE

BIOGRAFII

ALE ROMÂNILOR

CUPRINSE ÎN

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

A. ȘAGUNA de *I. Lupaș.*

SP. C. HARET de *I. Simionescu.*

N. MILESCU în China de *I. Simionescu.*

ANASTASIA ȘAGUNA de *I. Lupaș și Cluj*

DANILĂ APOSTOL de *N. Smochină.*

N. BALCESCU de *V. Sassu.*

GH. I. DONICI de *Gen. R. R. Rosetti.*

A. ODOBESCU de *A. Tzigara-Samurcaș.*

I. GOLESCU de *N. Bănescu.*

GH. COȘBUC de *V. Sassu.*

A. PHILIPPIDE de *I. Jordan.*

N. GANE de *A. Gorovei.*

GH. LAZĂR de *Paul Papadopol.*

BIOGRAFII

STRĂINE

CUPRINSE IN

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

L. PASTEUR de *C. Moțaș.*

H. FORD de *N. Ganea.*

M. BERTHELOT de *Dr. M. Zapan.*

GOETHE CA NATURALIST de *I. Simionescu.*

E. ROUX de *Dr. G. Marinescu.*

NEWTON de *O. Onicescu*

OLARUL SAVANT de *I. Simionescu.*

DESCARTES de *O. Onicescu.*

N. MACHIAVELLI de *Vl. Boantă.*

I. URBAN-JARNIK de *A. Gorovei.*

De curând a apărut

in edilura

„Cartea Românească”

EDIȚIA a IV-a

din

OAMENI ALEȘI

Vol. II. ROMÂNII

Vol. de 276 pag. cu ilustrații Lei 80.

CUPRINS:

Bătrânii: N. Olahul, N. Milescu, D. Cantemir; *Luptătorii*: Stefan cel Mare, Mihai Viteazul, Avram Iancu; *Pionierii*: Gh. Șincai, Gh. Lazăr, D. Golescu, Gh. Asachi, P. Poenaru, I. Eliade-Rădulescu; *Ziditorii*: M. Kogălniceanu, I. C. Brătianu, C. A. Rosetti, T. Maiorescu, Sp. Haret; *Indrumătorii*: V. Alecsandri, I. Creangă, M. Eminescu, A. Vlăhuță, Gh. Coșbuc, N. Grigorescu, C. Porumbescu; *Biserica*: Veniamin Costache, Andrei Șaguna; *Științe*: Gr. Cobălcescu, P. Poni, I. Ghica, I. Ionescu-dela Brad, Dr. I. Cantacuzino; *Eroi Necunoscuți*: M. Lupeșcu, I. Codru-Drăgușanu; *Un uitat*: B. C. Hașdeu.

Se găsește de vânzare la ori ce librărie.

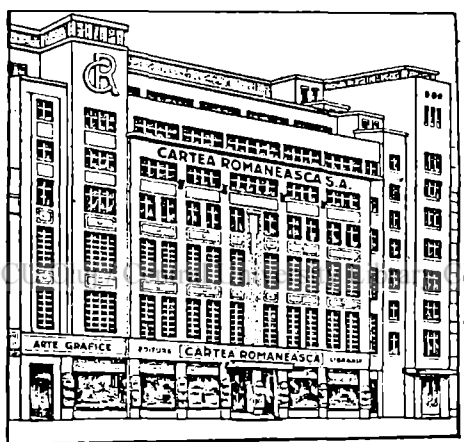

„Cartea Românească“

CEA MAI VASTĂ

ÎNTRERINDERE DE

LIBRĂRIE DIN ȚARĂ

cuprinde în palatul ei din

BULEVARDUL CAROL I No. 3

*tot ce se leagă de propășirea culturii,
a artei, a străjeriei, a exercițiilor fizice.*

VIZITAȚI CLĂDIREA

„CARTEA ROMÂNEASCĂ“

A apărut de curând:

I. SIMIONESCU

Tinere, *cunoaște-ți Țara*

un îndreptar atractiv, adresat tuturor, scris
pe înțeles, asupra României.

Volum de 156 pagini, cu 100 figuri, 8 tabele. Lei 70.

CUPRINS: Cât e de mare România; Vecinii;
Infățișarea pământului; Munții; Dea-
luri; Câmpia; Țări; Vremea; Apele;
Viețuitoarele; Locuitorii; Caracterile
generale ale Poporului Românesc;
Energia românească; Sate - Orașe;
Cetăți, mănăstiri, biserici; Darurile
naturii; Munca pământului; Forța
motrice; Munca industrială; Tran-
sport și comerț; Trecut și viitor.

Cel puțin cât se cuprinde în această scriere ar trebui
să fie învățătura de temelie a oricărui român conștient.

(Adrian Maniu în *Universul*).

Apariția lucrării înseamnă un popas în câmpul literaturii

(*Cele trei Crișuri*).

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

<u>Nr.</u>	<u>Nr.</u>
17. Răstăcirii bolșeviste de MAIOR I. MIHAI.	49. Lingoarea de DR. I. DUMITRESCU.
20. Răsădnița și plantele din răsăd de V. SADOVEANU.	50. Bienoragla sau sculamentul de DR. N. IOAN.
22. Meșteșugul vopsitului cu burueni de ART. GOROVEI.*	51. Practica agricolă de A. BEJENARIU.
24. Păstrarea cărnii de porc de G. GHEORGHIU.*	52. Apa de băut de DR. I. BĂLTEANU.
29. Beția de DR. EMIL GHEORGHIU.	53. Tifosul exantematic de TUDOR DUMITRESCU.
33. Mama și copilul de PROF. M. MANICATIDE.*	54. Boalele animalelor de I. POPU CĂMPEANU.
36. Omul și societatea de AL. GIUGLEA.	55. Lucrări din pănușile de porumb de TITUS G. MINEA.
37. Bucătăria sătenilor de MARIA GEN. DOBRESCU.*	56. Cartoful de I. POPU-CĂMPEANU.
38. Sfecla de zahăr de C. LACRIȚEANU	57. Cum să trăim de DR. F. GRUNFELD.
39. Ingrășarea pământului de I. M. DOBRESCU.	58. Lucrări din pae și sorg de TITUS G. MINEA.*
40. Friguri de bălă de DR. T. DUMITRESCU.	59. Insectele vătămătoare pentru arborii noștri roditori de GH. FIȚESCU.*
41. Banul de A. GIUGLEA.	60. Vaca cu lapte de M. ȚATAN.*
42. Sfaturi practice de ING. A. SCHORR.	61. Mierea și Ceara de CONST. IONESCU CRISTEȘTI.*
43. Lămurirea calendarului de A. GIUGLEA.	62. Indrumări agricole de C. IONESCU-CRISTEȘTI.*
44. Coniuctivita granuloasă de DR. GLĂVAN.	63. Creșterea păsărilor de PETRONIDA BEJAN.*
45. Burueni de Iac de A. VOLANSCHI.	64. 101 feluri din ouă de SANDA MARIN*
46. Sfaturi casnice de MAICA RĂLUCA.	65. Plante de nutreț de PETRONIUS BEJAN.*
47. Cultura tomatelor de I. ISVORAN.	66. Lămurirea constituției celei noi de A. GOROVEI.*
48. Rețete pentru gospodine de MAICA RĂLUCA.	

Serla C. „DIN LUMEA LARGĂ“.

<u>Nr.</u>	<u>Nr.</u>
3. Munții Apuseni de M. DAVID.*	27. Valea Jiului din Ardeal de P. HOSSU-LONGBIN.
5. Bucovina de I. SIMIONESCU.*	28. Țara Bârsel de N. ORGHIDAN.
6. Basarabia de G. NĂSTASE.*	29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.
7. Dobrocea de C. BRĂTESCU.*	30. Macedo-Românii de TACHE-PAPAHAGI.
10. Viața în adâncul mărilor de C. MOTAȘ.	31. Românii din Banatul Jugoslav de PR. BIZAREA.
11—12. A. Șaguna de I. LUPAȘ.*	32. Coasta de Azur de I. SIMIONESCU.*
14. Românii de peste Nistru de V. HAREA.*	33. Elveția de TRAIAN G. ZAHARIA.
16. Lituania de G. NĂSTASE.	34. Maramureșul de GH. VORNICU.
19. Românii din Ungaria de I. GEORGESCU.	35. Austria de I. SIMIONESCU.
20. Jud. Turda Arieș de I. MUREȘEANU.	36. Belgia de TRAIAN G. ZAHARIA.
21. Țara Hațegului de GAVRIL TODICA.	37. Afganistanul de I. SIMIONESCU.
22. Spiru C. Haret de I. SIMIONESCU.	38. Anastasia Șaguna de DR. I. LUPAȘ.
23. Danemarca de MAGDA D. NICOLAESCU.*	39. Blajul de ALEX. LUPEANU-MELIN.*
24. N. Milastu în China de I. SIMIONESCU.	40. Marea Neagră de DR. I. LEPSI.
25. Cetățile moldovenesti de pe Nistru de APOSTOL D. CULEA.	41. Pe urmele lui Robinson Crusoe de I. SIMIONESCU.*
26. Românii din Bulgaria de EM. BUȘUȚA.	42. Din Norvegia de I. CONEA.*
	43. Din vremea lui Ștefan cel Mare de GEN. R. ROSETTI.*
	44. Japonia de I. SIMIONESCU.*

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

Nr.

45. **Olarul Savant** de I. SIMIONESCU.*
46. **Într-o mănăstire din Himalaya** de MIRCEA ELIADE.*
47. **Dănilă Apostol** de N. P. SMOCHINĂ.*
48. **Govora și Călmănești** de I. SIMIONESCU.*
49. **Sgările norii New-York** ului de PETRU COMARNESCU.*
50. **Nicolae Bălcescu** de V. SASSU.*
51. **Țara visurilor Împlerite** (EGIPTUL) de MIRCEA MIROVANU.*
52. **Gh. I. Donici** de GEN. R. R. ROSETTI.*
53. **A. Odobescu** de AL. TZIGARA-SAMURÇAȘ.*
54. **Banatul** de PROF. D. IZVERNICEANU.*
55. **Țara Zarandului** de G. CAMBER.*
56. **Iordache Golescu** de N. BANESCU.*

Nr.

57. **Bucureștii** de V. MIHĂILESCU.*
58. **Turismul** de AUREL PIȚU.*
59. **Abisinia** de I. SIMIONESCU.*
60. **Polonia** de I. SIMIONESCU.*
61. **Date istorice și culturale din România** de CRONICAR.*
62. **Carmen-Syva** (TEKIRGHIOI) de DR. COCA ODESEANU.*
63. **Gh. Coșbuc** de V. M. SASSU.*
64. **A. Philippide** de I. IORDAN.*
65. **N. Gane** de A. GOROVEI.*
66. **Lecturi geografice.—Asia** de I. SIMIONESCU.*
67. **N. Machiavelli** de VL. BOANTĂ.
68. **Gh. Lazăr** de PAUL PAPADOPOL.*
69. **I. Urban-Jarnik** de A. GOROVEI.*
70. **G. Enescu** de M. COSTIN.
71. **Dr. C. I. Istrati** de C. KIRIȚESCU.*

Seria D. „ȘTIINȚĂ APLICATĂ”

Nr.

1. **Fabricarea săpunului** de A. SCHORR.
2. **Motorul Diesel** de ING. CASETTI.*
3. **Industria Parfumului** de E. SEVERIN.
- 4—5 **Aerul lichid** de ILIE MATEI.
6. **Industria Azotului** de L. CATON.
- 7—9. **Locomotiva** de ING. CASETTI.*
10. **Aeroplanul** de DR. V. ANASTASIU.
11. **Baloane și dirijabile** de C. MIHĂILESCU.
12. **Betonul Armat** de ING. N. GANEA.
13. **Gări și trenuri** de G. ȘIADBEI.
16. **Țiparul de VASILE ROMĂNESCU.**
17. **Ce se scoate din cărbuni** de C. V. GHEORGHIU.
18. **Industria materiliilor colorante** de G. A. FLOREA.
19. **Fotografia** de CĂP. DR. M. ZAPAN.

Nr.

20. **Industria zahărului** de G. I. BABOIANU.
21. **Șase montaje de radio** de CĂP. DR. M. ZAPAN.
22. **Cinematografia** de CĂP. M. ZAPAN.
23. **Automobilul de CĂPIT. DE AVIAȚIE** M. PANTAZI.
24. **Fabricarea sticlei** de G. A. FLOREA.
25. **Gazele otrăvitoare** de CĂP. DR. M. ZAPAN.*
26. **Împănarea păsărilor** de N. C. PĂNESCU.*
27. **Legatul cărților** de I. CARAMALĂU.*
28. **Înotul** de P. EPUREANU.*
29. **Scoaterea petelor** de VICTORIA A. VELCULESCU.*
30. **Cum navigă corabiele** de SPARDECK.*
31. **Planorul** de ING. G. LIPOVAN.*

RĂSPÂNDIȚI

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

E cea mai trebuitoare bibliotecă. Unică prin varietatea cuprinsului, prin ieftinătate, este la îndemâna oricui. S'a dovedit o adevărată enciclopedie. Aduce foloase specialistului, dându-i noțiuni clare din alte domenii; procură cunoștințe folositoare celui care nu se restrânge numai la cartea de școală. Biblioteca se adresează tuturor, la ori ce vârstă, căci e instructivă, educativă și practică.